

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนหอวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

ชนนภัส แก่นจำปา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 132 คน ซึ่งได้มาจากการใช้ตารางของเครจีชี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (t -test) แบบ Independent Samples สำหรับประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการประเมินผลการใช้อาคารและสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ส่วนด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงกว่าเพศหญิง
3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ

ความพึงพอใจ การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ครู

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองด้านต่างๆตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิดการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ โดยเฉพาะการส่งเสริมบรรยากาศสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, อ้างถึงใน สุทิน พรหมศรี, 2560) กล่าวสรุปว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งมีส่วนช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานได้โดยสะดวก เพราะเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครูให้เป็นแหล่งถ่ายทอดวิทยาการของชุมชนผู้บริหารควรบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเพียงพอและสภาพแวดล้อม ภายในที่เอื้อประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

การวางแผนการจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนผู้บริหารที่ให้ความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา การสร้างความร่มรื่นสวยงามและความสะดวกสบาย จะมีส่วนช่วยส่งเสริมทั้งสุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตของเด็ก ซึ่งการจัดให้สถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงาม และความสะดวกสบาย สามารถดำเนินการโดยมีการ จัดตกแต่งอาคารเรียน บริเวณ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เกิดความร่มรื่น สวยงาม โดยการจัดทำสนามหญ้า สวนหย่อม ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับให้มีร่มเงาสวยงาม(พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์), 2556, หน้า 38) การบริหารงานอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เป็นอย่างมาก งานอาคารสถานที่สนับสนุน ส่งเสริมงานด้านวิชาการช่วยในการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็วช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึที่ดีต่อการเรียนรู้สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากร เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนและชุมชน เสริมสร้างความเจริญงอกงามด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม (ปริดา จิตจำนงค์, 2556, หน้า 21)

แต่ปัจจุบันพบว่าการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาต่างๆ ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และประสบปัญหาหลักๆ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโครงสร้างการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมขาดทิศทางในการวางแผน (มธุรดา เจ้าทรัพย์, 2556, หน้า 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมยังขาดการใช้ข้อมูลจากบุคลากรในโรงเรียน (ปริดา จิตจำนงค์ 2556, หน้า 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและยืดอายุการใช้งาน (สกุณา บุญธรรม, 2551, หน้า 2) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

และบริเวณโรงเรียนมีคุณภาพต่ำ (วินัย ศรีจันทิก, 2550, หน้า 166) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารและสถานที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนร่วมประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ในระดับน้อย (สุรพงษ์ หิมะนันท์, 2550, หน้า 204) อย่างไรก็ตามโรงเรียนหอวัง พบว่ามีปัญหาใน 4 ด้านเช่นเดียวกัน กล่าวคือด้านการจัดโครงสร้างการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีการกำหนดแนวปฏิบัติงาน การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้กับครู บุคลากรและนักเรียนยังไม่ทั่วถึง และการควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ยังไม่ชัดเจน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สถานที่หรือมุมพักผ่อนที่ไม่เพียงกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียน การบำรุงรักษาซ่อมแซม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนภายในห้องเรียนยังมีความล่าช้า ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละงานยังไม่มีเผยแพร่การดำเนินงานให้กับฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียนรับทราบถึงผลการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงวางแผนการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่องานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 197 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ และ ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนหอวัง

กรุงเทพมหานคร ต่อ 4 ด้าน คือ (1) ด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ (2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ และ (4) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ และ ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน หอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ 5 4 3 2 และ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามเพศ โดยการวิเคราะห์ค่าที (t test) แบบ Independent Samples
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

1. ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี
2. ครูที่มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

รายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือกำหนดเวลาการปฏิบัติงานของนักการภารโรงในการดูแลรักษาความสะอาดภายในอาคารเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

4. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดซื้อ จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในห้องเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสถานที่ หรือมุมพักผ่อนเพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน

5. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดูแลปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกสุขนิสัยที่ดีในการใช้อาคาร

6. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สรุปผลและเสนอผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่รับผิดชอบต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการรักษาอาคารสถานที่

7. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ส่วนด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงกว่าเพศหญิง

8. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ภาวรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสกุณา บุญธรรม (2551, หน้า 22) กล่าวสรุปว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จะเริ่มตั้งแต่การวางแผน ดำเนินการตามแผน ประเมินผล และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ โดยจัดบรรยากาศภายในอาคารเรียนให้เป็นระเบียบ จัดอุปกรณ์ทำความสะอาดห้องเรียน ให้เพียงพอและอยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉันทัก อุทโท (2558, หน้า 35) กล่าวสรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อม ลักษณะภูมิทัศน์ของอาคารสถานที่ อาคารเรียนถูกสุขลักษณะ ห้องเรียนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของอารียา สตาร์ตัน (2556) เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนยังมีการรับข้อเสนอแนะจากฝ่ายต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางดำเนินการจัดโครงการเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนยังไม่เต็มที่และไม่ครอบคลุมเท่าที่ควรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย ศรีจันทิก (2550, หน้า 70 - 71) กล่าวสรุปว่า การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จะต้องจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการใช้สถานที่และสิ่งแวดล้อม นำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้ทราบ จะช่วยให้เห็นความผิดพลาดเพื่อนำไปวางแผนปรับปรุงแก้ไขได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลาวัลย์ วงศ์แก้ว (2556) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายสิทธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคาร

และสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนด
 เวนการปฏิบัติงานของนักการภารโรงในการดูแลรักษาความสะอาดภายในอาคารเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
 โรงเรียนมีการวางแผน การกำหนดเวรหรือผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในการรักษาความสะอาดอาคารเรียน
 รวมไปถึงบริเวณทางเดินของอาคารที่มีความชัดเจน ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ
 แนวคิดของ สุทิน พรหมสี (อ้างถึงใน สกฤดา บุญธรรม, 2551, หน้า 22) กล่าวสรุปว่า งานควบคุม ดูแลอาคาร
 สถานที่ ควรจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ให้เป็น ไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความสะอาด และสุขอนามัย
 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณระเบียบ บุญเกิด (2556) เรื่อง *สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และ
 สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน* พบว่า มี
 การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดถูกสุขลักษณะเป็นลาย
 ลักษณ์อักษร อยู่ในระดับมาก

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยและจัดทำไว้เป็น
 ลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อครู นักเรียน
 บุคลากรในโรงเรียนหรือทรัพย์สินภายในโรงเรียน บางครั้งดูแลได้ไม่ทั่วถึง อาจเป็นเพราะ โรงเรียนหวัง
 มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนและเป็นสถานที่ที่ให้ บริการแก่ชุมชนอยู่เสมอ โดยเฉพาะการให้บริการในเรื่อง
 การจอดรถให้กับเซ็นทรัลลาดพร้าว และให้บริการเป็นศูนย์การสอบต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้มีบุคคล
 ภายนอกเข้ามาในโรงเรียน เป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้การรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนบางครั้งเกิด
 ความหละหลวม การจราจรเกิดการติดขัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวัลย์ อุ่นนันทนาศ (2555, หน้า 27)
 กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารจึงต้องรู้จักการใช้บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมใน
 การดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถด้านการบริหารอย่างมากใน
 การบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลาวัลย์ วงศ์แก้ว (2556) เรื่อง *ปัญหาการบริหารงานอาคาร
 สถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายสิทธิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครศรีธรรมราช เขต 4* พบว่า การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็น
 ลายลักษณ์อักษรอยู่ในระดับน้อย

1.2 ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง
 กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดซื้อ จัดหาโต๊ะ เก้าอี้
 อุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในห้องเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการวางแผน
 ติดตามในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลาวัลย์
 อุ่นนันทนาศ (2555, หน้า 25) กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารควรมอบหมายติดตาม ช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุน
 ด้านงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะ เก้าอี้ให้เพียงพอ และจัดสวัสดิการในการปฏิบัติงาน
 อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สกฤดา บุญธรรม (2551) เรื่อง *สภาพและปัญหาการ*

บริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระบุรี เขต 1 พบว่า มีการตรวจสอบและสำรวจวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในห้องเรียนให้มีความแข็งแรงและมี
ความพร้อมในการใช้งานในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสถานที่หรือมุมพักผ่อนเพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน อาจ
เป็นเพราะว่าโรงเรียนหอวังเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และมีสถานที่ที่ค่อนข้างจำกัด สถานที่ที่ใช้ในการ
พักผ่อนหรือมุนั่งอ่านหนังสือสำหรับนักเรียนจึงมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ราตรี ลกะวงศ์
(อ้างถึงใน มธรรดา เจ้าทรัพย์, 2556, หน้า 18) กล่าวสรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สวนหย่อม
หรือสถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และเพียงพอต่อจำนวนของนักเรียน อยู่ใน
ตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย ศรีจันทิก
(2550) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า การจัดสร้างที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยคำนึงถึงความสวยงามและนักเรียน
สามารถใช้ประโยชน์ในการการเรียนรู้ได้ อยู่ในระดับมาก

1.3 ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง
กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ดูแลปรับปรุงซ่อมแซม
อาคารเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียนให้อยู่ในสภาพดี
อยู่เสมอ ทั้งทางด้านความปลอดภัย ของครูและนักเรียน และการตกแต่ง ทาสีในห้องเรียนให้ดูสะอาดตาส่งผล
ให้การเรียนการสอนในห้องเรียนเกิดความราบรื่นคล่องตัวและสบายตาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
ศิริ เจริญวัย (อ้างถึงในวินัย ศรีจันทิก, 2550, หน้า 55) กล่าวสรุปว่า การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่และ
สิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการบำรุงรักษามาแล้ว แต่เนื่องจากการกระทบกระเทือนจาก
การใช้งานบ่อยๆ จึงทำให้เกิดความชำรุดเสียหาย ดังนั้นการจะใช้ประโยชน์วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ควรจะมีการ
ซ่อมแซมเสียก่อนที่จะนำมาใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณระเบียบ บุญเกิด (2557) เรื่อง สภาพ
การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในทัศนะ
ของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มีการซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี อยู่ในระดับมาก

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกสุขนิสัยที่ดีในการใช้อาคาร
ซึ่งอาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมที่ให้บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบำรุง
รักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีค่อนข้างน้อยและไม่ทั่วถึงกับจำนวนนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา
ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญช่วย จินดาประพันธ์ (อ้างถึงใน ชาญณรงค์ ช่างสลัก, 2552, หน้า 20) กล่าว
สรุปว่า โรงเรียนควรมีการปลูกฝังให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของ ซึ่งต้องมีความรับผิดชอบ
ต่อการดำเนินงาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานอาคารสถานที่ในส่วนที่สามารถทำได้ ซึ่งจะ
ช่วยปลูกฝังนิสัยการทำงานและเกิดความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

วินัย ศรีจันทิก (2550) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า มีการส่งเสริมให้คณะครู นักการภารโรง นักเรียน และชุมชนมีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการรักษาอาคาร อยู่ในระดับมาก

1.4 ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สรุปผลและเสนอผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมที่รับผิดชอบต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานทางด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องที่ได้กำหนดไว้และนำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติมา ปรีดีดิลก (อ้างถึงใน สุรพงษ์ หิมะนันท์, 2550, หน้า 57) กล่าวสรุปว่า การประเมินผลงานด้านอาคารสถานที่ต้องทำเป็นระยะๆ และสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน โดยใช้วิธีการทำตารางกำหนดเวลาการประเมินผลไว้อย่างชัดเจนในแต่ละโครงการ ทำตาราง กำหนดการใช้อาคารสถานที่และบันทึกผล มีการตรวจตราดูแลอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอต่อผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์) (2556) เรื่อง การบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า มีประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และรายงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการรักษาอาคารสถานที่ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนหอวังเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จึงมีนักเรียนเป็นจำนวนมากในการให้นักเรียนทุกคนและทุกระดับชั้นมีส่วนร่วมในการประเมินผลรักษาอาคารสถานที่จึงเป็นการยาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย ศรีจันทิก (2550, หน้า 32) กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพงษ์ หิมะนันท์ (2550) เรื่อง แนวทางในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 พบว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดในระดับมาก

2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ส่วนด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และภาพรวม แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในระดับสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้ชายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่มากกว่า ทั้งโครงสร้าง การบำรุงรักษา และการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ได้ละเอียดกว่าครูผู้หญิง เป็นผลให้มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อารียา สดาร์ตัน (2556) เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาพ และด้านการบริหารโครงสร้างงานอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างก็มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อารียา สดาร์ตัน (2556) เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างการบริหารงานอาคารและสถานที่ควรมีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่และควบคุมดูแลให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ จัดทำเอกสารบันทึกเบิกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน วางแผนเตรียมงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และจัดทำเอกสารที่ใช้บันทึกแจ้งซ่อมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนภายในห้องเรียนสำหรับครูและนักเรียน

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรจัดสถานที่หรือมุมพักผ่อนเพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้านโดยจัดบริเวณสภาพแวดล้อมให้เป็นสัดส่วนและมีการใช้พื้นที่บริเวณโดยรอบโรงเรียนให้มีการใช้สอยที่ประหยัดและคุ้มค่า

3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่เพื่ออนุรักษ์และปลูกจิตสำนึกสุชนนิสัยที่ดีในการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการส่งเสริมให้ ครู บุคลากรในสถานศึกษา และนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และมีการเผยแพร่ผลการประเมินผลการใช้อาคารและสถานที่เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชาญณรงค์ ช่างสลัก. (2552). การพัฒนาระบบการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐภัก อุตโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของ โรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปรีดา จิตจำนงค์. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนดำนม่วงคำพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์). (2556). การบริหารสิ่งแวดล้อมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มธุรดา เจ้าทรัพย์. (2556). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลาวัลย์ วงศ์แก้ว.(2556). ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนเครือข่ายสิชล 2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตสถาบันรัชต์ภาคย์.

วรรณระเบียบ บุญเกิด (2550).สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนในเขตพื้นที่

การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- วินัย ศรีจันทิก. (2550). การศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิลาวัลย์ อุন্নันนาศ. (2555). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียน ขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สฤณา บุญธรรม. (2551). สภาพและปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุทิน พรหมสี. (2555). ความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่. ค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/161662>
- สุรพงษ์ หิมะนันท์. (2550). แนวทางในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.